

Asia C-230/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

13.4.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

16.2.2023

Kantaja:

CV REPROBEL

Vastaaja:

NV COPACO BELGIUM

Pääasian menettelyn kohde

Kantaja – CV REPROBEL (jäljempänä REPROBEL) – vaatii, että vastaaja veloitetaan maksamaan sille 28 614,49 euroa (sis. arvonlisäveron) korkoineen maksamattomien laskujen takia ja vahingonkorvausta 2 861,44 euroa korkoineen. Vastaaja – NV COPACO BELGIUM (jäljempänä COPACO) – vaatii, että kantajan vaatimukset hylätään perusteettomina.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan perusteella unionin tuomioistuimelle esitetty ennakkoratkaisupyyntö koskee kysymystä siitä, onko yhteisö, jolle valtio on antanut tehtäväksi direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen sopivien hyvitysten perimisen ja jakamisen ja joka kuuluu valtion valvonnan alaisuuteen, yhteisö, jota vastaan yksityinen voi puolustukseen vedota siihen, että kansallinen sääntö, jota kyseinen yhteisö aikoo soveltaa kyseiseen yksityiseen nähden, on unionin oikeuden vastainen, ja kysymystä siitä, onko kyseisellä säännöksellä välitön

oikeusvaikutus, sekä kysymystä siitä, onko kansallisen tuomioistuimen oltava soveltamatta kansallista sääntöä, joka on ristiriidassa kyseisen säännöksen kanssa.

Ennakkoratkaisukysymykset

Onko REPROBELin kaltainen yhteisö, jolle valtio on antanut kuninkaan asetuksella tehtäväksi valtion vahvistaman direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettun sopivan hyvityksen perimisen ja jakamisen ja joka kuuluu valtion valvonnan alaisuuteen, yhteisö, jota vastaan yksityinen voi puolustukseen vedota siihen, että kansallinen sääntö, jota kyseinen yhteisö aikoo soveltaa kyseiseen yksityiseen nähden, on unionin oikeuden vastainen?

Onko tähän kysymykseen vastattaessa merkitystä sillä, että valtion harjoittama kyseiseen yhteisöön kohdistuva valvonta sisältää muun muassa seuraavaa:

- o Yhteisöllä on velvollisuus lähettää tietopyynnöistään, jotka se osoittaa maksuvelvollisille valokopioinnista maksettavan hyvityksen perimistä ja jakamista varten, aina kopio toimivaltaiselle ministerille, jotta tämä voi pysyä ajan tasalla tavasta, jolla yhteisö käyttää valvontaoikeuttaan, ja päättää, onko aiheellista säätää ministeriön asetuksella tietopyyntöjen sisällöstä, määrästä ja tiheydestä siten, etteivät ne haittaa tietopyynnön kohteena olevia henkilöiden toimintaa enemmän kuin on tarpeen;
- o Yhteisöllä on velvollisuus käyttää ministerin edustajaa sellaisten tietopyyntöjen, jotka ovat tarpeen valokopioinnista maksettavan sopivan hyvityksen perimiseksi, lähettämiseksi maksuvelvollisille, tukku- tai vähittäisportaan jälleenmyyjille, leasingyrityksille tai laitteiden huoltoyrityksille, jos maksuvelvollinen ei ole myötävaikuttanut perintään, joskin yhteisö on velvollinen lähettämään kopion kyseisestä pyynnöstä myös toimivaltaiselle ministerille, jotta tämä voi määrittää pyyntöjen sisällön, määrän ja tiheyden sellaisella tavalla, ettei niistä aiheudu pyyntöjen kohteena oleville henkilöiden toiminnalle enemmän haittaa kuin on tarpeen;
- o Yhteisöllä on velvollisuus toimittaa valokopioinnista maksettavaa korvausta koskevat jakosäännöt sekä kaikki niihin tehtävät muutokset ministerille hyväksyntää varten;
- o Yhteisöllä on velvollisuus toimittaa laatimansa ilmoituslomake ministerille hyväksyntää varten, sillä ilman hyväksyntää sitä ei voida jakaa muille.

Onko kysymykseen vastattaessa merkitystä myös sillä, että yhteisöllä on seuraavat oikeudet?

- o Oikeus pyytää kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen valokopioinnista maksettavan korvauksen perimiseksi kaikilta henkilöiltä, jotka ovat maksuvelvollisia, tukku- tai vähittäisportaan jälleenmyyjiä, leasingyrityksiä ja laitteiden huoltoyrityksiä. Tässä yhteydessä jokaisessa pyynnössä on mainittava rikosoikeudelliset seuraamukset, joita sovelletaan, jos asetettua määräaikaa ei noudateta tai annetut tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä;
- o Oikeus pyytää kaikkia maksuvelvollisia toimittamaan kaikki tiedot, jotka koskevat kopioituja teoksia ja jotka ovat tarpeen valokopioinnista maksettavan korvauksen jakamista varten;
- o Oikeus saada kaikki sen tehtävän hoitamisen kannalta tarvittavat tiedot tulli- ja valmisteverohallinnolta, arvonlisäverohallinnolta ja kansalliselta sosiaaliturvalaitokselta.

Onko direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdalla välitön oikeusvaikutus?

Onko kansallisen tuomioistuimen yksityisen pyynnöstä oltava soveltamatta kansallista sääntöä, jos kyseinen valtion vahvistama sääntö on ristiriidassa edellä mainitun direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan kanssa erityisesti sen takia, että kyseisessä säännössä, joka on ristiriidassa edellä mainitun artiklan kanssa, veloitetaan kyseinen yksityinen suorittamaan maksuja?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (jäljempänä direktiivi 2001/29) 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohta ja johdanto-osan 52 perustelukappale

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Kuninkaan asetus, annettu 30.10.1997, tekijöille ja kustantajille yksityis- tai opetuskäyttöön tarkoitetuista graafiselle tai analogiselle välineelle tallennetuista teoksista valmistetuista kappaleista maksettavista korvauksista (Koninklijk besluit van 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd) (jäljempänä kuninkaan asetus)

Laki, annettu 22.12.2016, taloudellisia oikeuksia koskevan lain XI osan tiettyjen säännösten muuttamisesta (Wet van 22 december 2016 tot wijziging van sommige bepalingen van het boek XI van het Wetboek van economisch recht)

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 REPROBEL vaatii, että COPACO veloitetaan suorittamaan sille 28 614,49 euroa korkoineen maksamattomien laskujen takia ja vahingonkorvausta 2 861,44 euroa korkoineen. COPACO vaatii, että kantajan vaatimukset hylätään perusteettomina.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 2 COPACO viittaa perusteluissaan siihen, että kuninkaan asetuksen säännösten, joissa säädetään yksityis- tai opetuskäyttöön tarkoitetuista graafiselle tai analogiselle välineelle tallennetuista teoksista valmistetuista kappaleista maksettavista kaksiosaisista korvauksista (kiinteämääräinen korvaus ja suhteellinen korvaus), ja direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen, välillä on ristiriitaisuuksia.
- 3 COPACO on lykännyt laskujensa maksua marraskuusta 2015 tammikuun 2017 jälkeiseen aikaan unionin tuomioistuimen tuomion 12.11.2015 (C-572-13, Hewlet-Packard Belgium) vuoksi. Siinä unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohta ovat esteenä Belgiassa sovelletulle valokopiointia sääntelevälle järjestelmälle, jossa laskutetaan kiinteämääräisiä korvauksia. Belgian uusi valokopiointia sääntelevä järjestelmä tuli voimaan maaliskuussa 2017. Maksamatta olevat laskut ovat siis peräisin uuden järjestelmän voimaantuloa edeltävältä ajalta.
- 4 COPACOn mukaan 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdalla on välitön oikeusvaikutus.
REPROBEL kiistää direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan ehdottomuuden, selkeyden ja täsmällisyyden, koska jäsenvaltioilla on vapaus säätää rajoituksista oman harkintansa mukaan ja määrittää sopiva hyvitys. COPACOn vastaväite tähän on, että unionin tuomioistuimen tulkinnat, joihin kyseinen säännös on jo antanut aihetta, ovat myös vaikuttaneet kyseisen säännöksen tarkkaan merkitykseen ja edellytykseen, jonka mukaan sen on oltava ehdoton, selkeä ja täsmällinen.
- 5 Lisäksi REPROBEL katsoo, ettei se ole eri syistä johtuen valtion yhteisö. COPACO on toista mieltä.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

- 6 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että lähtökohtaisesti direktiivin säännöksillä ei ole välitöntä vaikutusta jäsenvaltion kansalliseen oikeuteen ennen kuin säännökset on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Unionin tuomioistuin on 18.11.2004 annetulla tuomiolla (unionin tuomioistuimen tuomio 18.11.2004, C-143/04, komissio v. Belgia) moittinut Belgian valtiota direktiivin 2001/29 täytäntöönpanon viivästymisestä. Täytäntöönpanon määräaika oli 22.12.2002.

Poikkeuksellisissa tapauksissa, ja kun direktiiviä ei ole oikea-aikaisesti saatettu osaksi Belgian lainsäädäntöä eikä direktiivin mukainen tulkinta ole mahdollista, direktiiviin sisältyvät unionin säännökset syrjäyttävät kansalliset säännökset, ja direktiiviin sisältyviä säännöksiä on sovellettava Belgian oikeusjärjestyksen mukaisina sääntöinä. Kuten edellä olevista 4 ja 5 kohdasta ilmenee, asianosaiset ovat eri mieltä niistä edellytyksistä, joiden on tätä varten täytyttävä.

- 7 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että kysymys siitä, onko REPROBEL valtion yhteisö, on merkityksellinen sen selvittämiseksi, onko kyseessä (yksityisten välinen) horisontaalinen riita vai (yksityisen ja valtion tai sen elinten välinen) vertikaalinen riita. Viimeksi mainitun tapauksessa direktiivin säännöksiin voidaan mahdollisesti vedota suoraan. Se katsoo, että valtion yhteisön käsitteen tarkempi sisältö on edelleen kiistanaihe, mikä on haitallista oikeusvarmuuden kannalta, ja että vain unionin tuomioistuin voi ratkaista kysymyksen siitä, onko REPROBELia pidettävä tällaisena yhteisönä siinä merkityksessä, joka kyseisellä sanalla on unionin oikeudessa.
- 8 Kun käsiteltävä asia koskee vertikaalista riitaa, yksityinen voi vedota direktiiviin sisältyviin säännöksiin valtiota tai sen elintä vastaan, jos kyseisten säännösten sanamuoto on ehdoton, selkeä ja riittävän täsmällinen. Asianosaiset ovat eri mieltä siitä, onko tämä asian laita tässä tapauksessa.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että vaatimus, jonka mukaan sanamuodon on oltava ehdoton, selkeä ja riittävän täsmällinen, täyttyy, kun jäsenvaltiot ovat velvollisia noudattamaan tiettyä toimintaperiaatetta ja/tai niille asetetaan selvä ja täsmällinen velvollisuus saavuttaa tietty tulos.

Se seikka, että jäsenvaltioille jätetään vaihtoehtoja, ei ilmeisesti sulje pois sitä, että direktiivin säännös on ehdoton ja riittävän täsmällinen (unionin tuomioistuimen tuomio 12.2.2009, C-138/07, Cobelfret, ja tuomio 17.3.2022, C-232/20, Daimler AG, Mercedes-Bens Werk Berlin).
- 10 Tulkinta ei välttämättä ole tarpeen direktiivin säännöksen epätasällisyyden tai epäselvyyden takia vaan siksi, että tulkinta liittyy tiettyyn konkreettiseen tapaukseen, mikä ei aseta kyseenalaiseksi kyseessä olevan säännöksen ehdottomuutta, selvyyttä tai täsmällisyyttä.

Tällainen tulkinta on pelkästään unionin tuomioistuimen tehtävä, ei kansallisen tuomioistuimen.

- 11 Sopivan hyvityksen käsitteen tulkinta on keskeinen kysymys käsiteltävässä asiassa. Se on kysymys, jota unionin tuomioistuin on käsitellyt aiemmin useissa tuomioissa sellaisten ennakkoratkaisukysymysten johdosta, jotka koskevat

kyseisen käsitteen tarkempaa aineellista tulkintaa. Niissä ei ole kuitenkaan vahvistettu, että kyseessä on epätasällisesti tai epäselvästi muotoiltu säännös.

TYÖASIAKIRJA